

MAGNA CELEBRATIO MMXVI
Schola: Ludus rhetoricus

DRAMATIS PERSONAE

- Presentador/a
- *Ludi litterarii magister*
- *Ludi litterarii discipuli* (2) (si pot ser, nens)
- *Ludi grammatici discipuli* (2)
- *Rhetor*
- *Ludi rhetorici discipuli* (3)

PRESENTACIÓ

Presentador/a: *Salvete Baetulonis domini dominaeque!* El meu nom és *Iulia*, i us proposo un petit viatge a través de les diferents etapes de l'escola romana que els alumnes de l'institut Isaac Albéniz de Badalona i els de l'escola Vedruna Gràcia ens han preparat. Us hi animeu?

LUDUS LITTERARIUS

Presentador/a: Començarem el nostre viatge per l'escola romana amb una visita al *ludus litterarius*... Aquest home d'aquí (*l'assenyala*) és el mestre de l'escola, el qual ensenya a llegir, escriure i comptar als nens i nenes lliures d'entre 7 i 12 anys. *Salve magister!*

Magister: (*És gira cap al públic*) *Ave! Mihi nomen.... est atque scholae magister sum.*

Presentador/a: (*Cap al mestre*) *Illi non intellegunt te*

Magister: (*Amb cara d'incredulitat*) Com? Que no m'entenen? Com pot ser això? Que no som a *Baetulo*? (*Ara amb cara d'enuig*) Aquí es parla el llatí! (*la presentadora li diu alguna cosa a l'orella*). (*Sense gaire interès*) A.... sí... que si han passat molts anys, que si han canviat les coses... bla bla bla... (*es posa seriós*). Aquí nosaltres parlem llatí! Oi que sí, *discipuli*? (*Mentrestant els discipuli han estat parlant i rient dient-se coses a l'orella*). (Encara més

enfadat) *Discipuli!*

Discipuli 1 i 2: (Tenen un ensurt) *Si, magister!*

Magister: (Més tranquil) *Optime.* Bé continuem amb la lliçó d'avui... (Es gira d'esquena al públic i es posa a consultar una tauleta...)

Discipulus 1: (Cap al públic) Perdoneu el mal humor del nostre mestre, s'enfada molt sovint.

Discipulus 2: (Fa que si amb el cap) A vegades fins i tot si no escoltem massa ens pot clavar un bon clatellot al cap! (Es toca el cap amb gest de dolor) Espero que els vostres mestres no facin això amb vosaltres!

Discipulus 1: (Cap al públic amb veu fluixa perquè no el senti el magister) A més a més les seves classes són molt avorrides...

Magister: (Es gira cap als seus alumnes posant-se el dit sobre els llavis en senyal de silenci) *Tacete!*

Discipuli 1 i 2: (Sobresaltats de nou) *Sí, Magister!*

Presentador/a: Bé, deixem al nostre *magister* donar la lliçó tranquil.

LUDUS GRAMMATICUS

Presentador/a: (Cap al públic) I hem arribat al *ludus grammaticus*! Aquí els nens a partir dels 12 anys comencen l'estudi del grec! Una llengua amb unes lletres ben estranyes i complicades... (cap als alumnes) *Salvete discipuli!*

Discipuli 3 i 4: (Cap al públic) *Salvete!*

Presentador/a: (Cap als alumnes) *Quid agitis?* (Què esteu fent?)

Discipulus 3: (Amb desesperació) Intentar entendre aquestes lletrotres... bufa... com es deuen pronunciar? (prova de pronunciar una paraula en grec sense èxit) abjhdbfsjh...

Discipulus 4: (Amb calma cap al se company) És diu així: (cap al públic)

Penseu que aprendre grec és molt important! És la llengua de la cultura utilitzada a tot l'Imperi! Ara vosaltres quines llengües estrangeres estudieu?

Presentador/a: (Cap al *discipulus* 4 i amb cara estranyada) Anglès crec que es diu... O alguna cosa així.... crec que és la llengua que parlen actualment per allà la Britànnia...

Discipulus 3: (*Incrèdul*) Què??!!! Estudieu una llengua que parlen aquells bàrbars de Britànnia?!!! Però si són uns incivilitzats!

Discipulus 4: (*Tranquil·litza el seu company*) Au vinga, deixa-ho córrer i concentra't, que ara tenim classe de geografia, després matemàtiques, després geometria, després mitologia, després astronomia... (*va marxant cap a classe*)

Discipulus 3: (*El segueix amb posat cansat*) Buff...

Presentador/a: (*Cap al públic*) Bé, deixem els nostres alumnes marxar cap a classe que encara faran tard! Penseu que en aquesta etapa tenen molta més feina a fer que en l'anterior, han de llegir i comentar mooolts textos d'autors com Homer, Ciceró, Virgili... els quals són uns dels autors més importants dels nostres temps! Qui sap! Potser fins i tot han arribat a vosaltres!

LUDUS RHETORICUS

Presentador/a: (*Cap al públic*) I finalment hem arribat al final del nostre recorregut per l'escola, l'anomenat *ludus rhetoricus*! Aquí hi estudien aquells que volen començar una carrera. Aprenen a parlar en públic, a escriure discursos... (*Cap al rhetor*) *Salve rhetor!*

Rhetor: (*Cap al públic*) *Salve!* Ara anàvem a començar un dels exercicis d'oratória. Aquests són els meus dos alumnes. et

LUCIUS, AUGUSTA, CAESAR: (*Cap al públic*) *Salvete!*

Presentador/a: (*Cap als alumnes*) Com van les classes?

AUGUSTA: Buff, són una mica difícils de seguir, però hem d'aprovar sigui com sigui! Així quan tinguem 20 anys podrem anar a Grècia a completar els nostres estudis en alguna institució de prestigi! *(es dirigeix al públic)* Crec que vosaltres també feu uns viatges similars... Com es deien? Er... Era...

Presentador/a: *(Prova d'ajudar-lo)* Erasmus?

AUGUSTA: *(Seriós)* No el conec pas jo, aquest.

Rhetor: *(Els interromp)* Bé *discipuli*, és hora de començar la *controversia*, un exercici que consisteix a mantenir un debat tot defensant dues opinions completament diferents! És apassionant! I és que els romans som uns grans oradors...

(Als alumnes) Avui toca oratòria judicial -altres dies pot ser política- i us vaig prometre que us explicaria una mica sobre el dret romà... *Quod promissum est, de iure debetur!* Per tant, us faré una petita introducció abans que em feu la vostra demostració i la compartiré amb els il·lustres visitants *(assenyalant el públic)*.

El dret romà és un dels tres factors determinants en la conformació de la vostra Europa, juntament amb la filosofia i el cristianisme. El dret, *ius*, és l'art o la tècnica d'allò que és bo i d'allò que es just. La *iustitia* és, doncs, la constant i perpètua voluntat de donar a cadascun el seu dret, i s'aconsegueix mitjançant la *lex* (lleí) i el *mos* (costum). Segons els àmbits en què apliquem el dret el podem classificar en: dret penal, polític, mercantil, internacional, civil, *et cetera*. Potser us sona el dret civil, perquè és el que heu heretat de nosaltres! Preserva els drets de l'individu i regeix les relacions familiars, les de la propietat, els contractes... *(Mira a la porta i amb sorpresa)*

Oh, però que tard s'ha fet! Ara us toca a vosaltres *(als alumnes)*. *Luci*, has preparat el que et vaig demanar?

LUCIUS: És clar, *rhetor*, he entès que el nostre dret es basa en la tradició, no? Que les normes que regulen les relacions entre ciutadans són les que s'han anat fent servir des de temps immemorials.

AUGUSTA: Serà el primer dia que estudies... I t'has deixat les diferències entre *lex data* i *lex rogata*. Les primeres les elaborava un magistrat o un grup de magistrats per encàrrec del poble, les segones les proposava un magistrat al poble per sotmetre-les a aprovació. Per exemple la *lex Canuleia*, que va entrar en vigor essent cònsols Marc Genunci i Gai Curci, va anul·lar la prohibició dels matrimonis entre patricis i plebeus que regia segons la Llei de les XII Taules, personalment crec que han trigat massa a adonar-se'n.

LUCIUS (furiós): Quina bogeria, *Augusta!* No estic d'acord amb aquesta llei! Si un casament d'aquesta mena se celebrés nosaltres perdriem el nostre *status*, i de què ens serviria el que fem? Tot ha d'anar *more solito* perquè funcioni. El *quid* de la qüestió és que els plebeus s'haurien de casar amb plebeus *per saecula saeculorum*. Tu què en penses, *Caesar*?

CAESAR (al final de l'aula, tímid, amagat): *Cogitationis poenam nemo patitur...* Luci, imagina't que t'enamores d'una plebea i no t'hi pots casar perquè està en contra de la llei...

AUGUSTA (amb somriure maliciós): No cal que t'amaguis, aquesta notícia ja és *vox populi*... A més, si aquesta llei no l'hagués escrit ningú, jo mateixa l'hauria fet *motu proprio* quan hagués acabat els estudis.

LUCIUS: Però us heu tornat bojós? Quina mentalitat és aquesta? M'heu deixat *in albis*, mai hauria cregut que us posicionéssiu en la meua contra! No vull iniciar un *litis*, per tant marxaré d'aquesta absurda classe de modernets.

CAESAR: *Festina lente*, Luci, no t'ho prenguis tan a la valenta. *Dura lex, sed lex!*

AUGUSTA: Estic d'acord, *Caesar*, la llei s'ha d'acceptar, t'agradi o no.

Rhetor: *Vobis gratias ago, discipuli*, per aquesta controvèrsia. (Al públic) Per acabar us desitgem una bona estada a la *Magna* i recordeu: *Ius est ars boni et aequi*.

COMIAT:

Presentador/a: Efectivament, el dret és l'art d'allò bo i just, en l'actualitat encara ho pensen.

(Cap al públic) I aquí s'acaba el nostre viatge per l'escola romana! Sembla que no som tan diferents vosaltres i nosaltres, oi? Espero que us hagi agradat aquest petit recorregut! Si us heu quedat amb ganes d'aprendre més, aquí al costat podeu aprendre més coses del dret romà, en aquella zona d'allà trobareu els meus companys del *ludus litterarius* que us ensenyaran les eines que utilitzaven els nens i nenes romans per escriure a l'escola! I en aquella altra zona d'allà trobareu els meus companys del *ludus grammaticus*, els quals us podran ensenyar l'alfabet grec! Que mai se sap... potser es torna a posar de moda i tot! *Plurimas gratias uobis agimus ab imo corde et si haec fabula uobis placuit, plaudite!* (Us donem moltes gràcies de tot cor i, si aquesta representació us ha agradat, aplaudiu!)

Moltes gràcies per la vostra atenció i espero que acabeu de passar un bon dia!